

Uvodnik/Editorial

MEDIJI, NOVINARSTVO I EUROPSKA UNIJA MEDIA, JOURNALISM AND EUROPEAN UNION

Mario Plenković

*Katedra za komunikologiju, Grafički fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska
Department of Communication Science, Faculty of Graphic Arts, University of Zagreb, Zagreb, Croatia*

Svaka velika povijesna epoha predstavljala je jedinstvenu društvenu, humanističku, gospodarsku, umjetničku, vjersku, znanstvenu, kulturnu, tehnološku, medijsku i novinarsku integriranu cjelinu koja je stvarala novi duhovni, komunikacijski, medijski i novinarski svjetonazor (**Weltanschauung**). **Europska unija (EU)**, kao nova velika povijesna kulturna, politička, gospodarska i razvojna epoha, međunarodnim ugovorom između zemalja članica i EU utvrđuje i nove uvjete komunikacijskog ponašanja u skladu s važećim pravilima Europske unije u cilju promicanja novih medijskih i novinarskih svjetonazora u novom informacijskom i medijskom društvu. Unutar toga općeg duhovnog, medijskog i novinarskog nadzora razvija se i poseban primjeren sustav javnog komuniciranja u kojem značajno mjesto zauzimaju mediji, javno komuniciranje i novinarstvo. Još su stari Rimljani formulirali kriterij po kojemu se može označiti što je javno - „ **Tres faciunt collegium** (troje čine javnost)“ - što je najmanja mjera za označavanje javnosti. Povijesnim razvojem tehnologije, medija i dosega komunikacijskog čina (snažan razvoj novih informacijskih i medijskih tehnologija) povećala se masa (volumen) **medijske javnosti**. U doba tiskoslovnog komuniciranja (novine, knjige i publikacije) volumen utjecajne medijske komunikacije je dosegnuo milijunske mase građana koje su bile izložene jedinstvenom tiskoslovnom informacijskom izvoru. Tako je stvoren **sustav javnog informiranja** (priopćavanja, dostavljanja poruka) koji se, nažalost, zadržao sve do danas. Osnovna karakteristika sustava javnog informiranja je podjela društva na manjinu koja vlada medijima i koja strukturira informacije, s jedne strane, i velike mase građana koje čitaju, slušaju ili gledaju posredovane informacije, kao recipijenti, s druge komunikacijske strane. Opća karakteristika tako stvorenog diseminativnog sustava javnog informiranja građana (masa) je stvaranje opće

Every great historical epoch was a unique social, humanistic, economic, artistic, religious, scientific, cultural, technological, media and journalism integrated whole, which has created a new spiritual, communicational, media and journalistic worldview (*Weltanschauung*). The European Union (EU), as a major new historical cultural, political, economic and developmental epoch, which has with an international agreement between the Member States and the EU, established new terms of communication behavior in accordance with the rules of the European Union in order to promote new media and journalistic viewpoint in the new information and media society. Within this overall spiritual, media and journalistic oversight a special sound systems for public communication has developed, in which are significant the media, public communication and journalism. Even the ancient Romans formulate a criterion what can be marked as public - "Tres faciunt collegium (three make public)" - which is the lowest boundary for the public. By historical development of the technology, media and reach of the communication act (strong development of new information and media technologies), weight (volume) of the public media has increased. During print communication (newspapers, books and publications) volume of influential media communications reached masses of citizens who were exposed to a single print information source. This formed the public information system (communication, message delivery), which, unfortunately, kept up to this date. The main characteristic of public information system is a division of the society on a minority which governs the media that structure information, on the one hand,

standardizacije javnih informacija, jednosmjerni protok informacijske obrade, podjela građana na komunikatore i recipijente te mali stupanj medijske i novinarske argumentacije. S pravom je takav informacijski proces nazvan sustav javnog informiranja u kojem opunomoćeni medijski i novinarski stručnjaci, od vladajućih klasa i političkih stranaka, priopćuju gotove informacije građanima kao poželjnu i kondenziranu volju svojih vladara (vladajućih elita i političkih stranaka). U takvom sustavu javnog informiranja **dominira monolog** kao retorička forma jednosmjerne diseminacije gotovih informacija. Budući da razvoj novih elektroničkih medija (radio i televizija) omogućuje aktivno uključivanje svih zainteresiranih građana u javnu medijsku diskusiju, posve je razumljivo da se pod utjecajem novih ICT tehnologija, kao i promijene političke filozofije komuniciranja mijenja sustav javnog informiranja u **sustav javnog komuniciranja**. U novom sustavu javnog komuniciranja razvija se **nova medijska tehnologija novinarstva**, kao prva razina deskripcije svijeta i života, koja prelazi u novu višu komunikacijsku razinu analitičkog i komentatorskog medijskog diskursa. **Novi medijski novinarski diskurs** otkriva građanima uzroke, motive i povode cijele društvene dinamike koja afirmira novi „**participativno-demokratski medijski dijaloški model novinarstva**“ koji se temelji na autonomnosti i neovisnosti medija od političkog, stranačkog, ekonomskog, vojnog ili tehnološko-gospodarskog utjecaja. U tom komunikacijskom ozračju u postupku pridruživanja i ulaska novih zemalja u Europsku uniju (EU), možemo analizirati povijesne, novinarske, gospodarske i političke pretpostavke izgradnje i funkcioniranja medija i novinarstva u protekla dva desetljeća (1992. -2012.). Svaka nova komunikacijska epoha uvijek polazi od temeljne hipotetske pretpostavke da svako novo medijsko pluralističko društvo afirmira **dijaloško novinarstvo** i maksimalnu slobodu novinara uz punu osobnu odgovornost svih sudionika u procesu javnog komuniciranja (novinara, građana, medijskih vlasnika i političara). Analizirajući Hrvatsko novinarstvo i medije u protekla dva desetljeća (1992.- 2012.), u postupku pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji (EU), je razvidno da naše novinarstvo i mediji usvajaju europske medijske, vlasničke, tržišne i političke standarde te nova medijska i ICT postignuća. U tom složenom i mukotrpnom europskom komunikacijskom procesu, prelaska iz starog sustava javnog informiranja u novi sustav dijaloškog javnog komuniciranja, **Ugo-**

and the great mass of people who read, listen to or watch mediated information, as recipients, on the other hand. General characteristics of this public information system is making a general standardization of public information, one-way flow of information processing, a division of citizens to communicators and recipients and a small degree of media and journalistic argument. Rightly, such information process is called public information system in which journalism experts from the ruling classes and political parties, communicated ready information to citizens as a desirable and condensation will of the ruler (the ruling elites and political parties). In such system dominates a rhetorical monologue by the mass media as a form of one-way dissemination of information. Since the development of new electronic media (radio and television) allows the active involvement of citizens in the public media discussion, it is quite understandable that under the influence of new ICT technologies, as well as the change of the political philosophy of communication changes the system of public information in the system of public communication. In the new system of public communication, a new media technology of journalism is developing, as the first level of description of the world and life, which turns into a new, higher level of analytical and communication media discourse. New media journalistic discourse reveals citizens causes, motives and reasons of the social dynamics that promotes a new "participatory-democratic media dialog model of journalism" which is based on the autonomy and independence of the media from political, party, economic, military or technological-economic impact. In this atmosphere for communication in the process of accession and the entry of new countries into the European Union (EU), we can analyze the historical, journalistic, political and economic conditions of construction and operation of media and journalism in the past two decades (1992. -2012.). Each new communication era always starts from the basic assumption that any hypothetical new media pluralistic society promotes dialogue journalism and maximum freedom of journalists to the full personal responsibility of all participants in the process of public communication (journalists, citizens, media owners and politicians). Ana-

vorom o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji (EU) postavljene su obvezne pravne i medijske pretpostavke za ostvarivanje članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji (EU). Hrvatska je u tom pogledu ispunila sve pregovaračke zahtjeve a posebno iz progovaračkog poglavlja (10) kojie se odnose na »**Informacijsko društvo i medije**«. Tako je Hrvatska, usklađujući naše i europsko medijsko zakonodavstvo u području elektroničkih komunikacija, dobila suvremeni europski zakonodavni okvir koji potiče medijsku konkurenciju i razvoj novih medijskih tržišta s naglaskom na interese krajnjih korisnika usluga (građana) na medijskom tržištu pokretnih i nepokretnih mreža. Usvojeni se propisi Europske unije koji promiču i potiču **razvoj suvremenih medijskih i komunikacijskih usluga** (elektronički potpis, elektronička trgovina i komunikacijske usluge široko pojasnog pristupa internetu). U punom povijesnom europskom medijskom i novinarskom zanosu komunikolozi (teoretičari medija i novinarstva) kao i novinari praktičari su prije dva desetljeća (**1992.godine**) zagovarali punu gospodarsku, političku, medijsku i pluralnu demokratsku koncepciju novinarstva koja je medijski široko promovirana u sintagmi „**Novinarstvo i Europa 92**«. Možemo ustvrditi da su Hrvatsko novinarstvo i mediji, u protekla dva desetljeća, svoj europski put pridruživanja Europskoj uniji (EU) reformski temeljili na **deset** sintetskih komunikoloških, tehnoloških, gospodarskih, političkih, medijskih i novinarskih hipotetskih pretpostavki, a to su: (1) Sustavni prelaz iz komunikološkog modela javnog informiranja u model javnog dijaloškog komuniciranja; (2) Kako Hrvatsko novinarstvo i medije osloboditi od starih diseminativnih medijskih i novinarskih politika (odozgo prema dolje) te stranačkih i vlasničkih utjecaja; (3) Uspostavljanje modela nove medijske komunikativne pluralne građanske dijaloške paradigme demokratskog novinarstva; (4) Kako uspostaviti jasne i transparentne vlasničke odnose u medijima (vlasnička struktura i medijska koncentracija vlasništva); (5) Inzistiranje na jasnom političkom i novinarskom opredjeljenju za javni radio, javnu televiziju i transparentne medijske servise; (6) Uspostavljanje novih oblika i modela sustavnog obrazovanje novinara za primjenu i korištenje novih ICT tehnologija u novinarstvu (Internet, Društvene mreže (Social Network), Facebook, Twitter, YouTube, Broadcast, LinkedIn i drugi novi mediji); (7) Sustavno stvaranje uvjeta za novo pluralno, demokratsko, autonomno i slobodno novinarstvo („oko i uho, svih

lyzing Croatian journalism and the media in the past two decades (1992 to 2012), in the process of Croatian accession to the European Union (EU), it is clear that our journalism and the media adopted European media, ownership, market and political standards, and new media and ICT achievement. In this complex and arduous European communication process, the transition from the old system of public information in the new system of dialog and public communication, agreement on Croatian accession to the European Union (EU) set the required legal and media conditions for the realization of Croatian membership in the European Union (EU). Croatia in this respect has met all the requirements of a particular negotiation of 10 chapter related to the "Information Society and Media". Thus, Croatia, aligning our European media legislation in the field of electronic communications, received a modern European legislative framework which encourages media competition and the development of new media markets with a focus on the interests of end-users (citizens) in the media market of mobile and fixed networks. Adoption of the European Union legislation also promotes the development of modern media and communication services (electronic signature, electronic commerce and communications services and broadband Internet access). In full historical European media and journalistic ecstasy in communication scientists (journalism and media scholars) and journalists practitioners two decades ago (1992) argued for full economic, political, media and pluralist democratic conception of journalism that the media widely promoted in the phrase "Journalism and Europe 92". We can say that the Croatian journalism and the media in the past two decades, its European path of joining the European Union (EU) based on ten synthetic communicational, technological, economic, political, media and journalistic hypothetical assumptions, which are: (1) Systematic transition from the model of public information to public dialog communication, (2) Croatian journalism and the media rid of old media and journalistic policies (top-down) and party and proprietary effects, (3) Establishment of a new model of media communication, with pluralistic civil dialogue paradigm of democratic journalism, (4) how to establish

građana) a ne glasilo posebnih interesnih skupina i političkih stranaka; (8) Usklađivanje medijskog zakonodavstva i novinarske etike s europskim standardima u sferi elektroničkih medija, novinarstva i javne komunikacije; (9) Očuvanje medijskih, građanskih i novinarskih sloboda (pravo na iskazivanje javnog mišljenja i javnih usuglašenih stavova); i (10) Medijsko i novinarsko poštivanje ljudskih prava i vjerskih sloboda (medijsko zakonodavstvo, medijska etika, tolerancija, građanske i novinarske slobode); Hrvatska je tako dobila **suвременi zakonodavni okvir** koji potiče medijsku konkurenciju i slobodno medijsko tržište. U skladu s pravilima Europske unije posebno je **regulirana sfera elektroničke medijske komunikacije**, mobilna telefonija, implementacija unificiranog europskog broja za hitne službe (112), regulacija medijskih pravila o trajanju reklamnih spotova (poruka) na javnoj televiziji, pravila za promicanje europske kulturne baštine i emitiranja filmova iz ukupne europske audiovizualne produkcije. Posebno je, u skladu s razvojem informacijskog društva i medija, **regulirana sfera nove elektroničke medijske tehnologije i elektroničkog trgovanja**. Stvoreni su odgovarajući temeljni pravni okvir koji omogućuju elektroničko potpisivanje i razmjenu pravovaljanih elektroničkih medijskih ugovora u svakodnevnom poslovanju. Možemo zaključiti da je Republika Hrvatska u protekla dva desetljeća razvijala medije i novinarstvo u pozitivnom ozračju naslovljene sintagme „**Mediji, novinarstvo i Europska unija**« (**prošlost, sadašnjost i budućnost**). Medijska i novinarska budućnost Hrvatske u Europskoj uniji (EU) je već otpočela a svoju punu komunikacijsku vrijednost, prema odredbama Ugovora o pristupanju Hrvatske u Europsku uniju (EU), Hrvatska očekuje u povijesno zadanom datumu **1.srpnja 2013.godine** (pod uvjetom da sve države članice Europske unije (EU) kao i Republika Hrvatska do tada izvrše ratifikaciju Ugovora u skladu sa svojim ustavnim odredbama). Medijski i novinarski izazov je, kao što vidimo, velik, i nadamo se da će Hrvatsko novinarstvo i naši mediji biti još progresivniji u smislu traženja, implementacije, evaluacije, regulacije i pune afirmacije medijskih sloboda za promicanje istinskih građanskih i nacionalnih vrijednosti koje afirmiraju medije i novinarsku pluralističku demokraciju. Zacrtno medijske i novinarske pluralne i demokratske dijaloške ciljeve je tek moguće ostvariti punopravnim članstvom Hrvatske u obitelji zemalja članica Europske unije (EU).

a clear and transparent ownership relations in the media (and the ownership structure of media ownership concentration), (5) Insisting on a clear political and journalistic commitment to public radio, public television and transparent media services, (6) Establishment of new forms and models of systematic training of journalists for the application and use of new ICT technologies in journalism (Internet, Social Networks, Facebook, Twitter, YouTube, Broadcast, LinkedIn and other new media), (7) Systematically creating the conditions for a new pluralistic, democratic, autonomous and free journalism ("eye and ear of all citizens") and not the organ of special interest groups and political parties, (8) Alignment of media law and journalistic ethics with the European standards in the field of electronic media, journalism and public communication; (9) Preserving the media, journalists and civil liberties (freedom of expression of public opinion and public attitudes compliant), and (10) Media and Journalists' respect for human rights and religious freedom (media law, media ethics, tolerance, civic and journalistic freedom). In accordance with the rules of the European Union in particular is regulated in the sphere of electronic media communications, mobile telephony, the implementation of a unified European emergency call number (112), regulation of media rules on the length of commercials (message) on public television, the rules for the promotion of European cultural heritage and broadcasting films from the overall European audiovisual productions. In particular, in accordance with the development of information society and media, we have regulated sphere of new electronic media technologies and electronic commerce. Creation of the appropriate basic legal framework that enables electronic signing and exchange of valid electronic media contracts in their daily operations. We conclude that the Republic of Croatia in the last two decades is developing media and journalism in a positive atmosphere addressed in the phrase "Media, Journalism and the European Union" (Past, Present and Future). The media and the future of Croatian journalists in the European Union (EU) has already started and its full communicative value, according to the provisions of the Croatian accession to the European Union (EU),

Ključne riječi

Mediji, novinarstvo, Europska unija (EU), komunikologija, medijska tehnologija

Croatia is expected at historical date of July 1st, 2013 (provided that all Member States of the European Union (EU) and the Republic of Croatia to then execute ratification in accordance with their respective constitutional requirements). Media and journalistic challenge, as we see, great, and we hope that Croatian journalism and our media to be more progressive in terms of searching, implementation, evaluation, control and full affirmation of freedom of the media for promoting true civil and national values that affirm the media and Journalists pluralist democracy. The set of media and journalism pluralistic and democratic dialogue goals is only possible to achieve with Croatian membership in the family of the member states of the European Union (EU).

Keywords

Media, Journalism, the European Union (EU), communication, media technology

Editor-in-Chief:

Zagreb, 25.03.2013.